

Vrchotovy Janovice

Kraj: Středočeský

Správní obvod: Votice

Nadmořská výška: 427 m n. m.

Počet obyvatel: 1 018

Adresa URL: www.mesta.obce.cz/vrchotovy-janovice

Okres: Benešov

GPS souřadnice: 49.666816N, 14.577804E

První pís. zmínka: 1220 (804 let)

PSČ: 257 53

Památky a zajímavosti Vrchotovy Janovice

Historickou dominantou městyse je zámek s přilehlým parkem a kostel sv. Martina. Do seznamu památek byla dále zapsána i socha sv. Jana Nepomuckého v části Hůrka a usedlost čp. 2 v části Rudoltice. Zámecký areál tvoří součást Národního muzea v Praze.

Zámek

První zpráva o Janovicích je z r. 1243, kdy se připomíná Kunrát z Janovic, jenž byl předkem panského rodu z Janovic. Jeho syn Purkart z Janovic se připomíná v l. 1243 – 1295; zastával důležité veřejné úřady (r. 1260 byl purkrabím na Zvíkově, potom na Práchni, v l. 1270 – 1276 královským hejtmánem ve Štýrsku a v Horních Rakousích, posléze nejvyšším purkrabím v Čechách). V l. 1336 – 1356 se uvádí Herbart z Janovic, který severně od vsi založil asi v první polovině 14. století městečko, nazývané podle svého zakladatele Herbartovy Janovice; název Vrchotovy Janovice pochází až z 15. století podle dalších majitelů. Patrně až od Herbartovy doby existuje starší stavební dispozice janovické vodní tvrze. Posledním z pánů z Janovic byl tu pravděpodobně Purkart v r. 1402, další pak sídlili na Vysokém Chlumci. Z rodu Vrchotů z Vrchotic, dalších držitelů Janovic, se jako první připomíná v r. 1433 Bohuněk z Vrchotic, stoupence táborů, posledním byl patrně Jan Vrchota, který tu seděl ještě v r. 1528. V r. 1532 držel Janovice Vilém Osečanský z Osečan, od r. 1533 Přebor z Radešína. Jeho dědici prodali statek kolem r. 1540 Janovi staršímu z Řičan, po němž následoval syn Vlachyně (asi do r. 1589); patrně v jejich období byla přistavěna k staré tvrzi jižní část. V r. 1603 přešly Janovice do majetku Jana z Vrtby, který sídlil na nedalekém Červeném Hrádku. Od r. 1609 je držel jeho syn Sezima, který později zdědil i Hrádek. Za pobělohorských konfiskací získal ještě řadu statků v okolí, zejména Votice, Voračice, Beztahov, Kosovu Horu. Jako stoupenec Ferdinanda II. byl v r. 1624 povýšen do hraběcího stavu a zastával důležité veřejné úřady. Zemřel r. 1648 a jeho synové se o otcovské dědictví rozdělili; Votice s Janovicemi dostal Ferdinand František, který ještě přikoupil Olbramovice. Za něho byl v r. 1704 původní zvedací most před hlavním vchodem do tvrze nahrazen kamenným. Ve stavebních úpravách janovického sídla v pohodlnější zámek pokračoval v l. 1750 – 1766 jeho vnuk Arnošt František z Vrtby. Tehdy dostal zámek zvenčí i uvnitř novou, rokokovou tvář. Stropy schodiště do prvního poschodí a přilehlé stěny vyzdobil r. 1762 dekorativní malbou s rokokovými motivy František Dallinger. Řezbář Lazar Widmann doplnil tuto výzdobu drobnými alegorickými plastikami.

Posledním příslušníkem janovické větve vrtbovského rodu byl Adam František († 1807), jehož dědicem se stal František Josef Vratislav z Mitrovic († 1849). Za jeho nástupce Františka Vratislava byla v r. 1856 dokončena pseudogotická úprava zámeckého exteriéru. Okolí zámku bylo postupně proměňováno v anglický park s mnoha exotickými dřevinami. V r. 1879 koupil zadlužený janovický velkostatek Karel Nádherný z Borutína, v jehož rodě se zámek udržel až do r. 1948.

Janovický zámek dodnes představuje v stavebním jádře vodní tvrz z konce 15. a ze 16. století, přestavěnou v 18. století v rokokový zámek. Zbytky vodního příkopu jsou ještě patrné. Zámek má tři křídla v půdorysu o třech nepravidelných stranách, s trojúhelníkovým nádvořím, které je přístupné dvěma podjezdy; přes původní příkop k nim vedou dva klenuté mosty. Nejstarší část objektu je východní (asi z 15 století), která se v jihozápadním nároží opírá o původní věž čtvercového půdorysu. Jižní část s hlavním vchodem pochází ze 16. století. Národní muzeum v Praze, kterému dnes zámek patří, užívá objektu jako depozitáře svých historickoarcheologických sbírek. V jedné místnosti je instalována část původní zámecké knihovny s expozicí věnovanou životu a dílu německého básníka pražského původu R. M. Rilka, který zdejší zámek několikrát navštívil. Připravuje se také podobná expozice, jež bude připomínat časté pobyty rakouského spisovatele Karla Krause.

